

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

26 вересня 2022 року

Київ

№ 209

**Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України**

Відповідно до статей 7, 15, 41, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 68 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою вдосконалення нормативно-правових актів, які встановлюють вимоги щодо організації бухгалтерського обліку в банках України, Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Унести до постанови Правління Національного банку України від 04 липня 2018 року № 75 “Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України” такі зміни:

1) заголовок викласти в такій редакції:

“Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України”;

2) пункт 1 викласти в такій редакції:

“1. Затвердити Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України, що додається.”.

2. Затвердити Зміни до Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 липня 2018 року № 75, що додаються.

3. Департаменту бухгалтерського обліку (Богдан Лукасевич) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Катерину Рожкову.

5. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

В. о. Голови

Юрій ГЕЛЕТІЙ

Інд. 60

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
26 вересня 2022 року № 209

Зміни до Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України

1. Заголовок викласти в такій редакції:

“Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України”.

2. У розділі I:

1) пункт 2 викласти в такій редакції:

“2. Це Положення встановлює основні вимоги щодо організації бухгалтерського обліку в банках України.”;

2) у пункті 3:

підпункт 6 викласти в такій редакції:

“6) клієнтські рахунки – рахунки, за якими обліковуються кошти, розпорядником яких є клієнти банку. До клієнтських рахунків належать кореспондентські, поточні, вкладні (депозитні) рахунки, рахунки умовного зберігання (ескроу), розрахункові рахунки.”;

підпункти 8–10, 12 виключити;

підпункт 13 викласти в такій редакції:

“13) оцінка – процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів у Звіті про фінансовий стан (Баланс) та у Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати); основа оцінки – певна ідентифікована властивість (наприклад, історична собівартість, справедлива вартість чи вартість виконання) статті, що оцінюється. Застосування основи оцінки до активу чи зобов’язання породжує оцінку цього активу чи зобов’язання та відповідних доходів і витрат.”;

пункт після підпункту 16 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Термін “операційний день” уживається в значенні, викладеному в Законі України “Про платіжні послуги”.”;

підпункт 17 виключити;

3) пункт 4 викласти в такій редакції:

“4. Банк самостійно визначає систему організації бухгалтерського обліку, ураховуючи вимоги законодавства України та цього Положення.”;

4) у пункті 5:

перше речення абзацу першого виключити;
абзац другий викласти в такій редакції:

“Вимоги до інформаційного забезпечення, що використовується банком, зазначені в додатку до цього Положення.”;

5) в абзаці другому пункту 8 слова “технологічні зв’язки” замінити словом “взаємозв’язки”;

6) пункти 13, 14, 16 викласти в такій редакції:

“13. Організація бухгалтерського обліку в банку повинна забезпечувати:

1) розподіл обов’язків і повноважень щодо відображення операцій у бухгалтерському обліку;

2) належне документування всіх операцій. Програмне забезпечення, яке використовується для документування операцій банку, повинно забезпечити ведення протоколу про всі операції та дії відповідальних виконавців у захищеній від модифікації формі;

3) своєчасне, повне та достовірне відображення операцій у регістрах бухгалтерського обліку;

4) накопичення та надання докладної інформації за кожною операцією з обов’язковим зазначенням даних про її учасників із визначенням балансових і позабалансових вимог та зобов’язань, можливих змін за цими операціями, сум нарахованих, отриманих або сплачених доходів і витрат, а також інших параметрів, що забезпечують складання звітності банку;

5) визначення наявних та можливих операційних ризиків і управління ними;

6) систему бухгалтерського контролю;

7) конфіденційність інформації про кожен операцію та її контрагентів (інформація про операцію передається відповідними каналами зв’язку тільки в зашифрованому вигляді).

14. Банк відображає операції в облікових регістрах у тому звітному періоді, у якому вони здійснені.

Банк за операціями, здійсненими протягом операційного дня обов’язково формує оборотно-сальдовий баланс/оборотно-сальдову відомість, реєстри аналітичного обліку та інші реєстри за операціями, що здійснюються з використанням відповідного програмного забезпечення.”;

“16. Банк самостійно встановлює правила документообороту за операціями з урахуванням вимог нормативно-правових актів Національного банку України та умов укладених договорів із метою забезпечення здійснення операцій відповідно до розподілу обов’язків, своєчасного формування (прийняття до виконання) первинних документів, відображення інформації про операції в регістрах бухгалтерського обліку та виконання процедур контролю.”;

7) пункти 17–21 виключити.

3. У розділі II:

1) абзац перший пункту 25 викласти в такій редакції:

“25. Бухгалтерський облік можуть здійснювати працівники будь-якого структурного підрозділу банку, якщо це передбачено їх функціональними (посадовими) обов’язками. Усі працівники, які здійснюють бухгалтерський облік, з питань ведення бухгалтерського обліку підпорядковуються головному бухгалтеру банку.”;

2) пункт 28 викласти в такій редакції:

“28. На головного бухгалтера не можуть покладатися обов’язки керівника банку за тимчасової його відсутності, а також обов’язки щодо безпосереднього виконання бухгалтерських операцій.”;

3) у пункті 36:

абзац перший викласти в такій редакції:

“36. Облікова політика банку має бути послідовною (із року в рік). Облікова політика може змінюватися, якщо зміна.”;

підпункт 1 викласти в такій редакції:

“1) вимагається міжнародними стандартами фінансової звітності та нормативно-правовими актами Національного банку України.”;

4. У розділі III:

1) пункт 44 виключити;

2) пункт 46 викласти в такій редакції:

“46. Відображення в обліку операцій банку і його клієнтів за безготівковими розрахунками здійснюється на підставі платіжних інструкцій, наданих/складених відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань безготівкових розрахунків та виконання міжбанківських платіжних операцій в Україні в національній валюті.”;

3) пункти 47–50 виключити;

4) пункт 51 викласти в такій редакції:

“51. Первинні документи в паперовій/електронній формі повинні мати такі обов’язкові реквізити:

1) назву документа (форми);

2) дату складання;

3) найменування клієнта/банку, прізвище, власне ім’я та по батькові (за наявності) фізичної особи, який/яка склав/склала документ/від імені якого/якої складений документ;

4) зміст та обсяг операції (підстави для її здійснення) та одиницю її виміру;

5) посади осіб, відповідальних за здійснення операції та правильність її оформлення;

6) особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні операції.

Залежно від характеру операції та технології оброблення облікової інформації до первинних документів можуть уключатися додаткові реквізити (печатка, номер документа, підстава для здійснення операції).

Банк має право самостійно визначати інші додаткові реквізити первинних документів у паперовій/електронній формі.”;

5) у пункті 53 слова “електронні документи” замінити словами “платіжні інструкції в електронній формі”.

5. У розділі IV:

1) у підпункті 1 пункту 59 слово “особові” замінити словом “клієнтські”;

2) абзац перший пункту 60 викласти в такій редакції:

“60. Клієнтські рахунки та рахунки з обліку внутрішньобанківських операцій є регістрами аналітичного обліку, що вміщують записи про операції, здійснені протягом операційного дня.”;

3) пункти 61–64 викласти в такій редакції:

“61. Форма клієнтських рахунків затверджується банком самостійно залежно від можливостей програмного забезпечення. Клієнтські рахунки та виписки з них мають містити такі обов’язкові реквізити:

- 1) номер клієнтського рахунку;
- 2) дату здійснення останньої (попередньої) операції;
- 3) дату здійснення поточної операції;
- 4) код Єдиного ідентифікатора Національного банку України (далі – ІД НБУ) банку, у якому відкрито рахунок;
- 5) код валюти;
- 6) сума вхідного залишку за рахунком;
- 7) код ІД НБУ банку-кореспондента;
- 8) номер рахунку кореспондента;
- 9) номер документа;
- 10) суму операції (відповідно за дебетом або кредитом);
- 11) сума оборотів за дебетом та кредитом рахунку;
- 12) суму вихідного залишку.

62. Виписки з клієнтських рахунків є підтвердженням виконаних за операційний день операцій і призначаються для видачі або відсилання клієнту.

Порядок, періодичність друкування та форма надання виписок (у паперовій/електронній формі) із клієнтських рахунків обумовлюються договором банківського рахунку, що укладається між банком і клієнтом під час відкриття рахунку.

63. Виписка з клієнтського рахунку може слугувати первинним документом, що підтверджує факт списання/зарахування коштів з/на цього/цей рахунку/рахунок клієнта, якщо вона містить такі реквізити:

- 1) назву документа (форми);

2) дату складання;

3) найменування клієнта/банку, прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) фізичної особи;

4) зміст та обсяг операції (підстави для її здійснення) та одиницю її виміру за кожною операцією, відображеній у виписці з рахунку клієнта;

5) особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у складанні виписки з рахунку клієнта/печатку банку.

64. Банк станом на 01 січня надає клієнтам виписки за їх рахунками. Клієнти складають у письмовій/електронній формі підтвердження про залишки на їх рахунках станом на 01 січня. Порядок підтвердження залишків коштів за клієнтськими рахунками передбачається в договорах банківського рахунку. Залишки коштів за клієнтськими рахунками є підтвердженими, якщо підтвердження про них банк не отримав протягом місяця.”;

4) у пункті 65 слово “особових” виключити;

5) пункт 69 викласти в такій редакції:

“69. Підсумок первинних документів за кожний робочий день має бути звірений з оборотно-сальдовим балансом/оборотно-сальдовою відомістю. Банк самостійно визначає порядок звіряння, формування та зберігання документів згідно з його внутрішніми документами (правилами, положеннями) та нормативно-правовими актами Національного банку України.”.

6. У розділі V:

1) у пункті 75:

в абзаці першому слова “юридичним і фізичним особам” замінити словом “клієнтам”;

підпункт 2 викласти в такій редакції:

“2) номер клієнтського/внутрішньобанківського рахунку;”.

7. У розділі VI:

1) розділ після пункту 79 доповнити новим пунктом 79¹ такого змісту:

“79¹. Банк для визначення строку зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку повинен користуватися відповідним нормативно-правовим актом Національного банку України, який визначає

строки зберігання кожної категорії документів, що утворюються в діяльності банку.”;

2) пункт 82 виключити.

8. У розділі VII:

1) заголовок розділу VII викласти в такій редакції:
“VII. Бухгалтерський контроль”;

2) перше речення абзацу другого пункту 90 виключити;

3) пункт 92 викласти в такій редакції:
“92. Бухгалтерський контроль дає змогу упевнитися, що:

1) операції проводяться за дозволом керівника банку або уповноваженої ним особи;

2) операції відображаються згідно з вимогами облікової політики банку;

3) система аналітичного обліку дає змогу відстежувати використання ресурсів і рух активів банку;

4) розпорядження активами та відображення операцій у бухгалтерському обліку здійснюються лише в межах наданих повноважень;

5) виявлені недоліки усуваються належним чином;

6) інвентаризація активів та зобов'язань проводиться з певною регулярністю;

7) дотримуються вимоги нормативно-правових актів Національного банку України з питань бухгалтерського обліку;

8) забезпечується:

відображення в бухгалтерському обліку всіх операцій, здійснених протягом операційного дня банку;

наявність бухгалтерської документації, що забезпечується шляхом звіряння записів в облікових регістрах з обліковими документами, перевіряння та дотримання арифметичної точності записів, підбиття підсумків бухгалтерських записів, повідомлення про помилки і розбіжності;

регулярне та своєчасне порівняння (вивіряння) записів у регістрах бухгалтерського обліку з первинними документами та/або відповідними активами;

повнота, достовірність, своєчасність складання та подання фінансової, статистичної, управлінської, податкової та іншої звітності.”;

4) у пункті 94 слова “(попереднього та поточного)” виключити;

5) у пункті 95 слово “попереднього” виключити;

6) абзац перший пункту 96 викласти в такій редакції:

“96. Контроль, що здійснюється в момент проведення та підтвердження операції, передбачає перевірку відповідності операцій вимогам нормативно-правових актів Національного банку України та забезпечується шляхом перевірки.”;

7) пункт 97 виключити;

8) пункт 101 викласти в такій редакції:

“101. Відповідальні виконавці передають облікову інформацію з підсистем до системи автоматизації банківських операцій для відображення операцій на балансових (позабалансових) рахунках головної книги після завершення процедури контролю та в разі потреби – додаткового контролю.”;

9) у пункті 102 слово “Поточний” виключити;

10) пункти 103, 105 викласти в такій редакції:

“103. Бухгалтерський контроль здійснюється з метою:

1) забезпечення систематичної перевірки стану бухгалтерського обліку;

2) виявлення систематичних і типових помилок та правильного відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

3) належного оформлення виконаних операцій;

4) дотримання порядку звіряння аналітичного обліку з синтетичним, формування облікових документів, проведення інвентаризацій, розподілу повноважень під час виконання облікових операцій;

5) перевірки стану виправлення/усунення помилок та врахування зауважень і пропозицій за результатами перевірок.

За результатами бухгалтерського контролю з'ясовуються причини порушень правил здійснення операцій, ведення бухгалтерського обліку, забезпечується вжиття заходів щодо їх усунення та опрацьовуються механізми недопущення аналогічних помилок надалі.”;

“105. Головний бухгалтер залежно від обсягу операцій у банку визначає працівників, які залучаються до здійснення контролю та перевірок.”.

9. У розділі VIII:

1) заголовок розділу VIII викласти в такій редакції:
“VIII. Звітність та інвентаризація”;

2) пункт 108 виключити;

3) пункт 114 викласти в такій редакції:

“114. Під час проведення інвентаризації активів банку різниця між облікованими та наявними активами підлягає обліку, якщо:

1) фактична кількість активів є нижчою, ніж облікована, і різниця між сумами не може бути підтверджена бухгалтерськими документами чи іншим чином згідно із відповідними законодавчими та нормативно-правовими актами. Така різниця визнається витратами банку і нестача відшкодовується відповідно до законодавства України;

2) фактична кількість є вищою, ніж облікована кількість, і різниця між цими сумами не може бути підтверджена бухгалтерськими документами або іншим чином згідно із відповідними законодавчими та нормативно-правовими актами. Така різниця є доходом банку.”;

4) розділ після пункту 114 доповнити новим пунктом 114¹ такого змісту:

“114¹. Під час проведення інвентаризації зобов'язань банку перевіряється повнота їх визнання (обґрунтованість сум, відображених на відповідних аналітичних рахунках) згідно із законодавством України, міжнародними стандартами фінансової звітності та умовами укладених договорів.

За результатами інвентаризації зобов'язань у бухгалтерському обліку відображаються коригування сум зобов'язань банку.”;

5) четверте речення пункту 118 виключити.

10. У додатку до Положення:

1) заголовок викласти в такій редакції:

“Вимоги до інформаційного забезпечення, що використовується банком”;

2) пункти 1, 2 викласти в такій редакції:

“1. Інформаційне забезпечення, що використовується банком, уключає програмно-технічні комплекси автоматизації банківської діяльності, взаємозв’язки для обміну інформацією між ними, телекомунікаційну інфраструктуру, внутрішні нормативні документи та інструкції щодо їх застосування.

2. Банк розробляє вимоги до інформаційного забезпечення з урахуванням потреб бізнес-процесів, кращого світового досвіду управління інформаційними технологіями та інформаційною безпекою відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України.”;

3) у пункті 3:

в абзаці першому слова “операційної діяльності” виключити;

у підпункті 1 слова “операційної діяльності” виключити;

4) у пункті 4:

в абзаці першому слова “операційної діяльності” виключити;

у підпункті 7 слово “фінансової” виключити;

5) в абзаці першому пункту 5 слова “операційної діяльності” виключити;

6) в абзаці першому пункту 8 слова “операційної діяльності” виключити.